

Οι τοίχοι του Σχολείου μου, ένα παράθυρο στον κόσμο της φύσης και του μύθου¹

Παυλάκη Σταματική, δασκάλα Ειδικής Αγωγής

e-mail: daskalos0@yahoo.gr

Περίληψη της εισήγησης

Οι ζωγραφιές στους τοίχους του σχολείου έγιναν το εφαλτήριο για να δούμε όλους τους τομείς του αναλυτικού προγράμματος από μια άλλη οπτική γωνία. Ξανα-ανακαλύψαμε το σχολείο μας χρησιμοποιώντας όσο το δυνατόν περισσότερες νοητικές ικανότητες, ταξινομώντας, συγκρίνοντας, μετρώντας, αναγνωρίζοντας, συναρμολογώντας, ανακαλώντας στη μνήμη, κοιτώντας και ακούγοντας προσεκτικά. Συνεργαστήκαμε και μάθαμε ο ένας από τον άλλο.

Συνοδοιπόρους μας στο ταξίδι της μάθησης είχαμε την **τέχνη** (μουσική, ζωγραφική, γλυπτική, θεατρική αγωγή, μουσικοκινητική έκφραση) και την **τεχνολογία** (internet video you tube, jigsaw planet, αναζήτηση εικόνων, τραγουδιών).

Έγινε σύνδεση του προγράμματος με όλους τους τομείς του αναλυτικού προγράμματος ειδικής αγωγής και με όλα τα μαθήματα. Κοιτώντας τους τοίχους του σχολείου μετρήσαμε ζώα, σύννεφα, πουλιά, γεωμετρικά σχήματα, πλανήτες, σαπουνόφουσκες, δέντρα...., ακόμα και σκαλιά. Γνωρίσαμε ζώα του αγροκτήματος και των ελληνικών θαλασσών. Κάθε ζωγραφιά ένα κουβάρι, που ξετυλίγοντάς το, ανακαλύπταμε καινούργια μονοπάτια.

Προσεγγίσαμε το ζωγραφικό διάκοσμο της εκκλησίας μέσα από τις απεικονίσεις φυτών και ζώων που υπάρχουν στο τέμπλο και στις τοιχογραφίες. Τραγουδήσαμε ... Ακούσαμε το καρναβάλι των ζώων. Παρατηρήσαμε πίνακες και γλυπτά με ζώα. Με τη βοήθεια του ΚΠΕ Δραπετσώνας, καταδυθήκαμε στα βάθη του Αργοσαρωνικού και γνωρίσαμε τη μαγεία του θαλάσσιου βυθού. Στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά μελετήσαμε ζώα και φυτά που φτιάχτηκαν πριν πολλά-πολλά χρόνια σε αγγεία και γλυπτά και σε παιδικά παιχνίδια. Αποφασίσαμε να προστατεύουμε το περιβάλλον γιατί η ζωή μας εξαρτάται από ό,τι μας περιβάλλει.

¹ Μεγάλο μέρος των δραστηριοτήτων παρουσιάζεται αναλυτικά από τη γράφουσα στην ιστοσελίδα του σχολείου: <http://blogs.sch.gr/1dimeiddrapets/> (Οκτώβριος 2011 – Μάιος 2012)

Για να πάρετε μια εικόνα από το Ειδικό Σχολείο της Δραπετσώνας και το ζωγραφικό πλούτο του σχολείου, σας προτείνουμε να ακολουθήσετε τους υπερσυνδέσμους:

[Ένα σχολείο με χρώμα και συναίσθημα](#)

[Οι τοίχοι του σχολείου μας... μια ζωντανή έκθεση ζωγραφικής](#)

**Οι τοίχοι του σχολείου μου,
ένα παράθυρο στον κόσμο της φύσης και του μύθου**
Στη μνήμη του Γιώργου Χαρίτου

Στην εισαγωγή του βίντεο που παρουσιάζει το 1^ο Ειδικό Δημοτικό Δραπετσώνας υπάρχει το εξής λογοπαίγνιο: « Έχουμε την τύχη, οι τοίχοι του δικού μας σχολείου, να μην είναι τα Καβαφικά τείχη του νου και της καρδιάς αλλά πλεούμενα που μας ταξιδεύουν στην ομορφιά, στο όνειρο, στο φως και στο χρώμα».

Είναι παιδαγωγικά αποδεκτό ότι ένα καλαίσθητο σχολικό περιβάλλον καλλιεργεί στους μαθητές την καλαισθησία, την αγάπη για το χώρο του σχολείου και τους κάνει να νιώθουν το σχολείο σπίτι τους, ένα χώρο για να απλώσουν την καρδιά τους και τα όνειρά τους.

Το πρόγραμμά μας, πολιτιστικό στο μεγαλύτερο μέρος του, ξεκινά τον Οκτώβριο του 2012 με θέμα: «Ζώα και φυτά – Μύθος και Τέχνη». Στα μέσα Νοεμβρίου, η εικαστική πρόταση μιας ομάδας φοιτητών για τους τοίχους του σχολείου και η πρώτη ζωγραφιά –αρχικά ένα δελφίνι που με δική μας παρέμβαση γίνονται δύο - μας εμπνέει να αλλάξουμε τον τίτλο του προγράμματος και να το συνδέσουμε με το ζωγραφικό διάκοσμο του σχολείου.

9, 10 και 11 Δεκεμβρίου 2011: Η ομάδα των φοιτητών (με πρωτοβουλία του φοιτητή Γιώργου Χαρίτου), ζωγραφίζει τους τοίχους του σχολείου μας. Στη διάρκεια πραγματοποίησης του έργου, τόσο οι συνάδελφοι, όσο και οι γονείς των μαθητών μας, μαζί με τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να δουν από κοντά το όλο εγχείρημα.

Οι καλλιτέχνες του σχολείου μας, μεγάλα παιδιά και οι ίδιοι, βούτηξαν το πινέλο πρώτα στην καρδιά και μετά στο χρώμα. Κι ότι κάνεις καταθέτοντας την ψυχή του, αποκτά ζωή, νικά τη λήθη και αντέχει στο χρόνο.

Το **θεωρητικό πλαίσιο** του προγράμματος βασίζεται στις αρχές που διέπουν τα νέα αναλυτικά προγράμματα.

Στο πρόγραμμα συμμετείχαν 5 μαθητές της ανώτερης βαθμίδας (2 περιπτώσεις αυτισμού, διάσπαση προσοχής, νοητική υστέρηση, βαριά μαθησιακή δυσκολία). Σε αρκετές δραστηριότητες συμμετείχαν και 4 παιδιά από τις άλλες τάξεις. Στην υλοποίηση του προγράμματος συνέβαλαν:

- η γυμνάστρια **κα Τάνια Αργύρη**,
- η μουσικός **κα Μαρία Τρίκκα**,
- η λογοθεραπεύτρια **κα Κατερίνα Κωστούλα** και
- η **κα Βαρβάρα Κανονίδου** (Ε.Β.Π.).

Τις ευχαριστώ όλες από καρδιάς.

Ευχαριστώ επίσης το διευθυντή του σχολείου, **κο Ι. Ζυμβρακάκη**, για την έγκριση του προγράμματος και των εκπαιδευτικών εξωσχολικών δραστηριοτήτων.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ-ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Κεντρικοί στόχοι του προγράμματος ήταν μέσα από την παρατήρηση και την περιγραφή των ζωγραφικών θεμάτων που απεικονίζονταν στους τοίχους του σχολείου και μέσα από δραστηριότητες που σχετίζονται με τη θεματική των ζωγραφικών αυτών θεμάτων, οι μαθητές:

- Να αναπτύξουν νοητικές ικανότητες (παρατηρητικότητα, αντίληψη, μνήμη, προσοχή, ικανότητα ταξινόμησης).
- Να μάθουν να συνεργάζονται
- Να αποκτήσουν γνώσεις γύρω από το φυσικό περιβάλλον και να δημιουργήσουν συνάψεις ανάμεσα σε ξεχωριστά γνωστικά αντικείμενα.
- Να ανακαλύψουν και να γνωρίσουν καλύτερα το χώρο του σχολείου τους.
- Να αγαπήσουν το σχολικό περιβάλλον και να το φροντίζουν.
- Να ευαισθητοποιηθούν στην προστασία ειδών των ζωικού βασιλείου που κινδυνεύουν.
- Να γνωρίσουν ζώα της αυλής, του δάσους, της ζούγκλας και των ελληνικών θαλασσών.
- Να συνδέσουν τη χλωρίδα και την πανίδα με μύθους (του Αισώπου και της ελληνικής μυθολογίας).
- Να δημιουργήσουν συνάψεις ανάμεσα σε διαφορετικά είδη τέχνης: ζωγραφική, γλυπτική, μουσική, αφήγηση, ντοκιμαντέρ.

- Να αναπτύξουν την καλλιτεχνική έκφραση και την αγάπη για την τέχνη.
- Να μάθουν τραγούδια με ζώα.
- Να εντοπίσουν ζώα στο τέμπλο εκκλησίας και στους 4 ευαγγελιστές και να κατανοήσουν τους συμβολισμούς.
- Να αναπτύξουν τον προφορικό λόγο (εμπλουτισμός λεξιλογίου - ικανότητα περιγραφής εικόνων, καταστάσεων, συναισθημάτων).

Μακροπρόθεσμοι στόχοι του προγράμματος ήταν:

- η αγάπη και προστασία της φύσης και του ζωικού βασιλείου, καθότι **αγαπώ μόνο ό,τι γνωρίζω καλά**.
- η ανάπτυξη 5 βασικών ικανοτήτων: να μάθουν **να συνεργάζονται, να επικοινωνούν, να συνδέουν** (**να συνδυάζουν**: έννοιες, γνώσεις, καταστάσεις, εικόνες...), να δημιουργούν και **να σκέπτονται** κριτικά. Αυτό το τελευταίο, ιδιαίτερα στο χώρο της ειδικής αγωγής φαντάζει ουτοπία. Στοχεύαμε μακριά, τεντώναμε τη χορδή του τόξου και ... όπου έφτανε το βέλος...

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ:

- ◆ Μέθοδος PROJECT- Διαθεματική - διεπιστημονική Προσέγγιση
- ◆ Βιωματική – ανακαλυπτική μάθηση,
- ◆ Έρευνα πεδίου (Σχολείο, Μουσείο, Εκκλησία, Γειτονιά)
- ◆ Ομάδες εργασίας (2 ή 3 παιδιών)
- ◆ Παιχνίδι και
- ◆ Χρήση ΤΠΕ (νέων τεχνολογιών (Η/Υ)

Έγινε σύνδεση του προγράμματος με όλους τους τομείς του προγράμματος ειδικής αγωγής:

- ◆ Μαθησιακή ετοιμότητα (προφορικός λόγος, νοητικές ικανότητες...),
- ◆ Συναισθηματική Οργάνωση,
- ◆ Κοινωνική προσαρμογή,
- ◆ Δεξιότητες αυτοεξυπηρέτησης-αυτονομίας,
- ◆ Δημιουργικές δραστηριότητες

και με όλα τα μαθήματα: Γλώσσα, Μαθηματικά, Θρησκευτικά, Μυθολογία, Γεωγραφία, Σπουδή Περιβάλλοντος, Αισθητική Αγωγή, Μουσική, Γυμναστική.

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ:

Συνεργαστήκαμε με:

- ◆ την εκκλησία της περιοχής,
- ◆ το ΚΠΕ Δραπετσώνας για το πρόγραμμα: Θάλασσα- Λιμάνι – Σαρωνικός και
- ◆ το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

- **Μαθαίνω να κοιτά (παρατηρώ) και όχι απλά να βλέπω**

Στα πλαίσια του προγράμματος είδαμε τις ζωγραφιές του σχολείου με άλλη ματιά.

Στην **1^η Φάση** τα παιδιά περιηγήθηκαν ελεύθερα στο χώρο του σχολείου γνωρίζοντας ότι τη Δευτέρα (μετά από μια εβδομάδα) όταν μπουν στην τάξη θα απαντήσουν ένα ερωτηματολόγιο σχετικά με τις ζωγραφιές των τοίχων. Συζητήσαμε το τι είδαν, τι τους έκανε εντύπωση, ποια ζωγραφιά τους άρεσε περισσότερο. Προσπαθώντας να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο τα παιδιά διαπίστωσαν από μόνα τους ότι δεν είχαν παρατηρήσει πραγματικά τις ζωγραφιές και γ' αυτό δεν θυμόντουσαν λεπτομέρειες παρά μόνο το κεντρικό θέμα. Επίσης ο καθένας είχε παρατηρήσει διαφορετικά πράγματα, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του και τις εμπειρίες του. Εικόνες που περνούσαν καθημερινά μπροστά από τα μάτια μας, διαπιστώσαμε (χάρη στο ερωτηματολόγιο) ότι δεν τις είχαμε δει. Δεν αρκεί η όραση για να δούμε κάτι. Χρειάζεται να θέλουμε να το δούμε και να το ακούσουμε, ενεργοποιώντας αντίστοιχα εγκεφαλικά κέντρα. Ισχύει δηλαδή το Αριστοτελικό, «νους ορά και νους ακούει».

Στη 2^η Φάση αποφασίσαμε, προκειμένου να απαντήσουμε στις απλές ερωτήσεις του ερωτηματολογίου, να περιηγηθούμε σε όλους τους χώρους με το ερωτηματολόγιο ανά χείρας αξιοποιώντας την παρατηρητικότητά μας και την ικανότητα αρίθμησης που έχουμε κατακτήσει.

Τελικά φτάσαμε στο συμπέρασμα ότι είναι πιο ευχάριστο να μαθαίνεις περπατώντας, ανεβοκατεβαίνοντας σκάλες, γράφοντας ακουμπώντας το χαρτί στον τοίχο και όχι στο θρανίο, μετρώντας (βαγόνια, ζώα, λουλούδια), κάνοντας ... περισσότερη φασαρία. Ακόμα και οι ... ανέσεις, όταν είναι δεδομένες και καθημερινές, μας κουράζουν.

Σε μια 3^η Φάση, προκειμένου να αξιολογηθεί η μακροπρόθεσμη μνήμη των παιδιών, τους ζητήθηκε να απαντήσουν το ίδιο ερωτηματολόγιο μέσα στην τάξη, ένα μήνα μετά από την προηγούμενη φάση. Τα αποτελέσματα ήταν ανώτερα των προσδοκιών μου.

Δεν είναι λίγες οι φορές που στηρίζουμε τη διδασκαλία στην ακοή, λιγότερο στην όραση και σχεδόν καθόλου στην κιναίσθηση, ενώ μας είναι γνωστό ότι η κιναίσθητική μάθηση, αποτελεί τη βασικότερη οδό μάθησης για τα παιδιά.

ΑΚΟΥΩ και ΞΕΧΝΩ

ΒΛΕΠΩ και ΘΥΜΑΜΑΙ

ΚΑΝΩ και ΚΑΤΑΛΑΒΑΙΝΩ

Παραθέτουμε το ερωτηματολόγιο με τις ερωτήσεις απαντημένες. Το ερωτηματολόγιο των παιδιών ήταν ακριβώς το ίδιο, αλλά με πολύ μεγαλύτερα γράμματα, για να είναι ευανάγνωστο, και βέβαια χωρίς τις απαντήσεις.

Απαντώ, παρατηρώντας και μετρώντας γύρω μου. Οι απαντήσεις κρύβονται στους τοίχους του σχολείου.

Πόσα μπαλόνια κρατά ο αρκούδος;	3
Τι χρώμα έχει το ψάρι;	Μπλε και πορτοκαλί
Ποιο ζώο παίζει με ένα τοπάκι;	1 καγκουρό
Δυο παιδιά παίζουν μπάλα. Τι φύλου (αγόρι-κορίτσι) είναι;	1 αγόρι και 1 κορίτσι
Πόσους κίτρινους λοφίσκους έχει ο δεινόσαυρος στην πλάτη;	31
Σε ποιο όροφο ο ήλιος και το φεγγάρι βρίσκονται απέναντι;	Στον 1 ^ο όροφο
Με τι στόλισε το αυτί του το λαγουδάκι;	Με ένα λουλούδι
Ποιο ζώο του ζωολογικού κήπου, συναντάς στο 2 ^ο όροφο;	Μία καμηλοπάρδαλη
Πόσα κομμάτια παζλ υπάρχουν;	4
Πόσα βαγόνια έχει το τρένο (χωρίς τη μηχανή);	3
Πόσα μεγάλα λουλούδια υπάρχουν στο 2 ^ο όροφο;	3
Πόσα βράχια υπάρχουν κοντά σε φοίνικες;	4
Πόσα δέντρα έχει ο κήπος του σπιτιού;	1
Πόσα πουλιά πετάνε ανάμεσα στα σύννεφα;	6
Ποιοι αριθμοί βρίσκονται ανάμεσα σε γράμματα στο ποτάμι της ... «γνώσης»;	1,2,8,4,3,6,7,5,9
Πόσοι πλανήτες υπάρχουν στην αίθουσα του Γυμναστηρίου;	11
Πού κάθεται ο αρκούδος με τα μπαλόνια;	Σε ένα κορμό δέντρου
Πόσα σκυλάκια υπάρχουν σε όλους τους τοίχους μαζί;	2
Πόσες πάπιες υπάρχουν σε όλους τους τοίχους μαζί (μαζί με μια πολύ γνωστή πάπια);	5
Με τι παίζουν ο σκύλος και η γάτα;	Με ένα κόκκινο κουβάρι
Τι ζώο υπάρχει δίπλα στην πόρτα του ασανσέρ;	1 ποντίκι
Πόσα δέντρα είναι ... φυτεμένα στην αίθουσα εκδηλώσεων; Τι συμβολίζουν;	4 - Τις 4 εποχές
Σε ποιο όροφο ο ήλιος κρύβεται πίσω από τα σύννεφα;	Στο ισόγειο
Αν θες να ταξιδέψεις, ποια μέσα μπορείς να χρησιμοποιήσεις; (Πρέπει να βρεις 3, χωρίς τη φαντασία).	Τρένο, αεροπλάνο, αερόστατο
Το σαλιγκάρι είναι μαζεμένο μέσα στο σπιτάκι του ή έχει το κεφάλι έξω;	Το έχει έξω.
Πόσα ζώα της θάλασσας υπάρχουν σε όλους τους τοίχους μαζί;	3

Τι υπάρχει δύπλα στο μανιτάρι;	Ένα σαλιγκάρι
Πόσες σαπουνόφουσκες έχει φυσήξει το κοριτσάκι;	13
Τι έχει ο Γουίνι στη μύτη του;	Μία πεταλούδα
Ο ίδιος αρκούδος, τι κρύβει πίσω από την πλάτη του;	Μία ανθοδέσμη (3 λουλούδια)
Πόσα αρκουδάκια υπάρχουν σε όλους τους τοίχους μαζί;	3

➤ Δυο δελφίνια...με ταξιδεύουν...

Πρώτη ζωγραφιά ήταν δύο δελφίνια που έγιναν και η πηγή έμπνευσης του εκπαιδευτικού προγράμματος. Παρατηρήσαμε και περιγράψαμε τη μινωική τοιχογραφία με τα δελφίνια.

Με τη συνοδεία της μουσικής του Σταμάτη Σπανουδάκη 'Waves' κάναμε τα δελφίνια.

Παρατηρήσαμε έργα γλυπτικής με θέμα το δελφίνι: το γλυπτό της Ύδρας 'Το παιδί και το δελφίνι', το γλυπτό του Καπράλου «Δελφίνι με γυναίκα και παιδί στη ράχη του». Τα δελφίνια μας οδήγησαν στη μελοποιημένη ποίηση του Ελύτη 'Δελφινοκόριτσο'. Συνδέσαμε έτσι αυτό το πρόγραμμα με ένα άλλο πρόγραμμα που δουλεύαμε ταυτόχρονα και είχε τίτλο: 'Με το φύσημα του μικρού βοριά, το τρελοβάπορο ταξιδεύει στις Κυκλαδες, στο Αιγαίο και στον ήλιο'.

Ένα βίντεο από το διαδίκτυο, που παρουσιάζει μακελειό δελφινιών στα νησιά Φερόες, μας έδωσε αφορμή να μιλήσουμε για την προστασία του ζώου. Αφηγηθήκαμε ιστορίες με δελφίνια από την ελληνική μυθολογία (το μύθο του Αρίωνα και του δελφικού Απόλλωνα).

Τα δελφίνια και το ψάρι γίνονται ο συνδετικός κρίκος με το πρόγραμμα «Θάλασσα- Λιμάνι – Σαρωνικός», που πραγματοποιήθηκε στο ΚΠΕ Δραπετσώνας. Με τη βοήθεια του ΚΠΕ Δραπετσώνας, καταδυθήκαμε στα βάθη του Σαρωνικού και γνωρίσαμε τη θαλάσσια πανίδα και χλωρίδα της χώρας μας και τους κινδύνους που διατρέχει από τη μόλυνση.

➤ Μετρώ και ταξινομώ

Μετράμε στους τοίχους του σχολείου, τα ζώα από κάθε είδος και τα ταξινομούμε σε ζώα της θάλασσας και ζώα της στεριάς. Τα τελευταία τα διακρίνουμε σε: ζώα του σπιτιού (κατοικίδια), ζώα του δάσους, ζώα της ζούγκλας. Εκτός από τα ζώα των τοίχων προσθέσαμε σε κάθε κατηγορία και άλλα που βρήκαμε σε βιβλία από τη βιβλιοθήκη της τάξης. Με αφορμή επίσης τα κατοικίδια μιλήσαμε για τις ανάγκες των ζώων, τη σωστή συμπεριφορά απέναντί τους και την προστασία των αδέσποτων.

➤ Μαθαίνω τα ζώα τραγουδώντας

Ο Αρίων με τη λύρα του μας έμαθε 20 τραγούδια για τα ζώα, που άλλα τα ντύσαμε με κίνηση και άλλα τα παίξαμε:

- 01 Κουνελάκι-Κουνελάκι (δραματοποίηση – πρόταση για παιχνίδι σωματογνωσίας)
- 02 Στο λιβάδι κουνελάκια
- 03 Μια ωραία πεταλούδα (μίμηση του πετάγματος της πεταλούδας με τα χέρια)
- 04 Ζουμ-ζουμ μέλισσα πετά
- 05 Περνά-περνά η μέλισσα (2 παιδιά έφτιαξαν με τα χέρια γέφυρα και τα άλλα περνούσαν από κάτω)
- 06 Νιάου λένε τα γατάκια
- 07 Τα ζώα της αυλής
- 08 Φύγε-φύγε ποντικάκι (παίξαμε κυνηγητό)
- 09 Η γίδα
- 10 Σε συναυλία μουσική-Ο γάιδαρος
- 11 Αλογάκι μου καλό (καλπάσαμε σαν άλογα)
- 12 Έχω ένα κοκοράκι
- 13 Η κοτούλα η Μαριγώ
- 14 Ο Παπαγάλος
- 15 Η κουκουβάγια
- 16 Ο χορός του λαγού και της χελώνας (τρέξαμε σα λαγοί, τρέξαμε σα χελώνες)
- 17 Λύκε -λύκε είσαι εδώ (κρυφτό)

18 Ένα ελάφι μια φορά

19 Πού πας αφέντη μέρμηγκα (δραματοποίηση–σύνδεση με το μύθο του Αισώπου: Τζίτζικας & μέρμυγκας).

20 Όταν θα πάω κυρά μου στο παζάρι (μίμηση φωνών ζώων)

➤ **Αναγνωρίζω φωνές ζώων – Μιμούμαι φωνές ζώων**

Ακούσαμε φωνές ζώων που τα παιδιά καλούνταν να αναγνωρίσουν.

Φτιάξαμε ιστορίες με ζώα που τα παιδιά ακούγοντας το όνομα κάθε ζώου καλούνταν να κάνουν τη φωνή του.

➤ **Μύθοι ... μύθοι ...παραμύθι**

Ακούσαμε από cd Παραμύθια του Αισώπου: 'Ο λαγός και η χελώνα', 'η αλεπού και το λελέκι', 'Ο Τζίτζικας και ο μέρμηγκας'. Τα δραματοποιήσαμε και προσπαθήσαμε να πούμε με απλά λόγια τι καταλάβαμε.

Αφηγηθήκαμε Μύθους από την αρχαιότητα: Απόλλων και Δάφνη, Δήμητρα και Περσεφόνη, Ο Αρίων και το δελφίνι, Διαμάχη Ποσειδώνα και Αθηνάς.

Στα πλαίσια της γνωριμίας με την ελληνική μυθολογία γνωρίσαμε 6 αρχαίους θεούς και τα σύμβολά τους: Αθηνά (ελιά και κουκουβάγια, ασπίδα και δόρυ), Άρτεμη (ελάφι, άρκτος και τόξο), Απόλλων (δάφνη και λύρα), Ποσειδώνας (άλογο και Τρίαινα) Διόνυσος (κλήμα και κάνθαρος), Δήμητρα (σιτάρι).

➤ **Αναγνωρίζω τα μουσικά όργανα**

Ακούσαμε πολλές φορές το μουσικό κομμάτι «Το καρναβάλι των ζώων» του Camille Saint-Saens' – προσπαθώντας να αναγνωρίσουμε τα μουσικά όργανα και τα ζώα που υποδηλώνουν.

➤ **Ψάχνω ζώα και φυτά μέσα σε μια εκκλησία**

Επίσκεψη στον ενοριακό ναό του Αγίου Διονυσίου, εντοπισμό των ζώων και των φυτών που απεικονίζονται στον αγιογραφικό διάκοσμο του ναού. Έμφαση στα σύμβολα των 4 Ευαγγελιστών, στο πρόβατο (αμνός) και στην άμπελο (κλήμα → σταφύλι → οίνος Θείας Μετάληψης).

➤ **Στον Πλανήτη των διαλυμένων εικόνων - συναρμολογώ παζλ**

Με το πρόγραμμα Jigsaw Planet, φτιάξαμε 18 Παζλ με τις ζωγραφίες των τοίχων του σχολείου. Η εργασία αυτή έγινε μαζί με τους μαθητές στην τάξη. Η γωνιά του υπολογιστή ήταν πολύ λειτουργική και είχαμε σύνδεση με INTEPNET. Κάποιοι μαθητές μας απόλαυσαν πραγματικά τη συναρμολόγηση των εικόνων στον υπολογιστή. Σχετικά με αυτή τη δραστηριότητα υπάρχουν δύο αναρτήσεις στην ιστοσελίδα του 1^{ου} Ειδικού Δημοτικού Δραπετσώνας:

[Βρες το ζώο που κρύβεται στο... παζλ αλλά ...μη φοβηθείς!!!](#) και

[Ανακαλύψτε τις ζωγραφίες μας συναρμολογώντας παζλ \(Jigsaw Planet\)](#)

Μπορείτε να δοκιμάσετε και σεις ακολουθώντας τους μπλε υπερσυνδέσμους:

[Οι 4 εποχές 42 κομμάτια](#)

[Πέτα μου τη μπάλα 48 κομμάτια](#)

[Δεινόσαυρος 60 κομμάτια](#)

[Κύκλοι 48 κομμάτια](#)

[Αεροπλανάκια 56 κομμάτια](#), για όσους πετούν στα σύννεφα.

[Καμηλοπάρδαλη 60 κομμάτια](#)

[Σπίτι...παραδοσιακό 35 κομμάτια](#)

[Ανοιξιάτικα λουλούδια 50 κομμάτια](#)

[Ο Οδοντωτός Διακοφτού - Καλαβρύτων 40 κομμάτια](#), και...καλό ταξίδι

[Καγκουρό 49 κομμάτια](#)

[Ο ήλιος παίζει κρυφτό 54 κομμάτια](#)

[Αρκουδάκι με μπαλόνια 36 κομμάτια](#)

[Δυο δελφίνια στη...Δραπετσώνα 63 κομμάτια](#)

[Ένα ψάρι κυανό στον ... Αργοσαρωνικό 35 κομμάτια](#)

Σαλιγκάρι στη σκιά μανιταριού 48 κομμάτια
Ντόναλντ Ντακ 48 κομμάτια
Λαγουδάκι...χωρίς κρεμμυδάκια 36 κομμάτια
Ο χορός των λουλουδιών 35 κομμάτια

➤ **Παντρεύουνε τον Κάβουρα**

Φθάσαμε αισιώς στο Φεβρουάριο και Φεβρουάριος σημαίνει απόκριες και γλέντι. Στο αποκριάτικο γλέντι του σχολείου διαλέξαμε να δραματοποιήσουμε χορεύοντας και τραγουδώντας το **Γάμο του Κάβουρα**, το γνωστό τραγούδι: «**Παντρεύουνε τον Κάβουρα**». Το τραγούδι αυτό περιλαμβάνει 9 ζώα: **κάβουρα, χελώνα, ποντικό, σκαντζόχοιρο, τζίτζικα, γάιδαρο, μέρμηγκα, αλεπού και βάτραχο**. Με αφορμή το γάμο αυτό ξαναθυμηθήκαμε τους μύθους του Αισώπου.

➤ **Παγκόσμιες μέρες - αφιερώματα**

Αξιοποιήσαμε κάποιες από τις Παγκόσμιες ημέρες που συνδέονται με τα ζώα, τη φύση και τον πλανήτη μας.

4 Οκτωβρίου: **Παγκόσμια Ημέρα των Ζώων**

2 Φεβρουαρίου: **Παγκόσμια Ημέρα Υγροτόπων**.

Στο ποτάμι των γραμμάτων και των αριθμών εντοπίσαμε τα μικρά και τα κεφαλαία γράμματα, τα γράμματα του αλφαριθμητού που απουσιάζουν και τους αριθμούς από το 1 ως το 10.

21 Μαρτίου: **Διεθνής ημέρα της Γης**,

22 Μαρτίου: **Παγκόσμια Ημέρα για το Νερό (Κύκλος νερού)**,

22 Απριλίου: **Ημέρα της Γης**

24 Απριλίου: **Παγκόσμια ημέρα κατάργησης των πειραμάτων σε ζώα.**

«Προσέχω για να έχω»

15 Μαΐου: **Διεθνής Ημέρα Οικογένειας**. Με αφορμή τη **Διεθνή Ημέρα για την Οικογένεια**, θυμηθήκαμε:

(I)τις **οικογενειακές σχέσεις των θεών** του Ολύμπου (γενεαλογικά δέντρα),

(II) τα ζώα και **τα μικρά τους** και πώς τα φροντίζουν.

➤ **Δραστηριότητες εικαστικής έκφρασης και ψυχαγωγίας:**

- Συναρμολογήσαμε παζλ με ζώα των 5 ηπείρων και μιλήσαμε για το φυσικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν,
- Ζωγραφίσαμε τα κατοικίδια ζώα

➤ **Ταξίδι με τη μηχανή του Χρόνου**

Έγινε σύνδεση της ζωγραφιάς του δεινόσαυρου με την Προϊστορία και την εξέλιξη της ζωής στον πλανήτη μας.

Επιστρέψαμε στη χώρα του Μύθου και ξαναθυμηθήκαμε το ελληνικό δωδεκάθεο και τα σύμβολά του.

Οι αρκούδοι των τοίχων έγιναν αστέρια - «άρκτοι», ζωντάνεψαν και με πολύ απλά λόγια μας μίλησαν για την προστασία της ελληνικής αρκούδας και τον Αρκτούρο καθώς και για τη σχέση τους με τη θεά Άρτεμη. Είχαμε χορτάσει μύθους και ιστορία. Είχε φτάσει ο καιρός να επισκεφτούμε το Αρχαιολογικό Μουσείο Πειραιά.

➤ **Επίσκεψη στο Αρχαιολογικό του Πειραιά:**

- παρατήρηση των αγαλμάτων του Απόλλωνα, της Άρτεμης και της Αθηνάς,
- εντοπισμός ζώων και φυτών σε ... κεραμικά σκεύη, επιτύμβια, στα παιχνίδια των παιδιών.

➤ **Αναζήτηση ζώων σε ζωγραφικούς πίνακες και γλυπτά**

Αναζητήσαμε στο Internet πίνακες ζωγραφικής και γλυπτά που παρουσιάζουν ζώα. Τα παρατηρήσαμε και τα περιγράψαμε. Διαλέξαμε τον πίνακα που θα θέλαμε να διακοσμήσει το σπίτι μας.

➤ **Το σπίτι που ονειρεύομαι**

Το σπίτι με τα δέντρα έγινε αφορμή να ζωγραφίσουμε το σπίτι των ονείρων μας.

➤ **Οι 4 εποχές**

4 δέντρα στην αίθουσα εκδηλώσεων, ένα για κάθε εποχή. Τα δέντρα μαρτυρούν την αλλαγή των εποχών. Καθημερινά παρατηρούσαμε τον καιρό από το παράθυρο.

Μια βροχερή μέρα βγάλαμε φωτογραφίες από το παράθυρο και τις παρατηρήσαμε στον υπολογιστή. Καθημερινά από Οκτώβριο ως Ιανουάριο ‘παίζαμε’ τους μετεωρολόγους. Μαζί με τις καρτέλες με τις μέρες βάζαμε στον πίνακα και την κάρτα με τον καιρό. Κάναμε πρόγνωση καιρού για την επόμενη μέρα, συζητώντας τα ρούχα που πρέπει να φορέσουμε.

Φυτέψαμε φακές και καθημερινά παρατηρούσαμε πώς μεγάλωναν. Με μια σειρά πειραμάτων διαπιστώσαμε τι χρειάζονται τα φυτά.

Συζητήσαμε για τα Φρούτα κάθε εποχής και την επίδραση των εποχών στα δέντρα.

Παρατηρήσαμε έργα γνωστών ζωγράφων που απεικονίζουν τις 4 εποχές.

Ακούσαμε τις 4 εποχές του Vivaldi. [Φυλλοβόλα-αειθαλή – φρούτα κάθε εποχής – έθιμα που συνδέονται με την κάθε εποχή (λιδεινός, περπερούνα, χελιδονίσματα κ.ά.).]

Δραματοποιήσαμε το μύθο ‘Δήμητρα και Περσεφόνη’.

Υποδεχτήκαμε και φιλοξενήσαμε τις 4 εποχές στην τάξη μας. (Εικαστική παρέμβαση μέσα στην τάξη).

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Βάζοντας στο πρίσμα του αναστοχασμού την όλη εκπαιδευτική διαδικασία που ακολουθήσαμε, καταγράφοντας και αξιολογώντας, εντοπίστηκαν αρκετά λάθη και αναδύθηκαν καινούριες ιδέες.

Ο ενθουσιασμός δεν ήταν πάντα ο ίδιος. Όλα τα θέματα δεν ήταν για όλους τους μαθητές. Άλλοι μαθητές πήραν περισσότερα και άλλοι λιγότερα. Άλλοι συμμετείχαν περισσότερο στις ενδοσχολικές δραστηριότητες και άλλοι στις εξωσχολικές.

Αρχικά το σχέδιο ήταν αρκετά μεγαλόπνοο, υπερτιμώντας ίσως τις δυνατότητές μας. Σταδιακά τροποποιήσαμε τους στόχους και κάποιες δραστηριότητες έγιναν από ορισμένα παιδιά και όχι από όλα.

Η εκπαιδευτική διαδικασία, στην ειδική αγωγή, για να είναι αποτελεσματική απαιτεί πολύ καλά οργανωμένο εκπαιδευτικό πλαίσιο και μαθησιακό περιβάλλον. Δημιουργούνται έτσι οι συνθήκες για ενίσχυση των νοητικών ικανοτήτων (αντίληψη, παρατηρητικότητα, μνήμη, κρίση).

Η προσπάθεια αυτοοργάνωσης της σκέψης (αυτόνομη μάθηση) είναι αποτελεσματική στους ενήλικες αλλά όχι στα παιδιά με ειδικές ανάγκες.

Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι έστω και σε μικρό βαθμό πετύχαμε:

- ◆ Να ενισχύσουμε την ψυχική ανθεκτικότητα των παιδιών, απαραίτητη ιδίως σε περιόδους κρίσης, σαν κι αυτή που περνάμε.
- ◆ Να δημιουργήσουμε κίνητρα, ενδιαφέροντα, ερεθίσματα (έβλεπαν τα πάντα από άλλη οπτική γωνία)
- ◆ Να δημιουργήσουμε προϋποθέσεις για έρευνα και αναζήτηση
- ◆ Να αναπτύξουν οι μαθητές τον προφορικό λόγο και την εικαστική έκφραση
- ◆ Να εξοικειωθούν με τις νέες τεχνολογίες
- ◆ Να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα και προβλήματα του περιβάλλοντος
- ◆ Να αγαπήσουν το σχολικό περιβάλλον
- ◆ Να δημιουργήσουμε ένα δίαυλο επικοινωνίας του Σχολείου με την κοινωνία (Εκκλησία, Μουσείο, ΚΠΕ....)

Αργοπεθαίνει (Pablo Neruda)²

Αργοπεθαίνει

όποιος γίνεται σκλάβος της συνήθειας,
επαναλαμβάνοντας κάθε μέρα τις ίδιες διαδρομές,
όποιος δεν αλλάζει περπατησιά,
όποιος δεν διακινδυνεύει και δεν αλλάζει χρώμα στα ρούχα του,
όποιος δεν μιλά σε όποιον δεν γνωρίζει.

Αργοπεθαίνει

όποιος αποφεύγει ένα πάθος,
όποιος προτιμά το μαύρο για το άσπρο
όποιος δεν προτιμά ένα σύνολο συγκινήσεων
που κάνουν να λέμπουν τα μάτια,
που μετατρέπουν ένα χασμουρητό σε ένα χαμόγελο,
που κάνουν την καρδιά να χτυπά στο λάθος και στα συναισθήματα.

Αργοπεθαίνει

όποιος δεν αναποδογυρίζει το τραπέζι,
όποιος δεν είναι ευτυχισμένος στη δουλειά του,
όποιος δεν διακινδυνεύει τη βεβαιότητα
για την αβεβαιότητα του να κυνηγήσει ένα όνειρο,
όποιος δεν επιτρέπει στον εαυτό του τουλάχιστον μια φορά στη ζωή του
να αποφύγει τις πρέπουσες συμβουλές.

Αργοπεθαίνει

όποιος δεν ταξιδεύει,
όποιος δε διαβάζει,
όποιος δεν ακούει μουσική,
όποιος δε βρίσκει σαγήνη στον εαυτό του.

Αργοπεθαίνει

όποιος καταστρέφει τον έρωτά του,
όποιος δεν επιτρέπει να τον βοηθήσουν,
όποιος περνάει τις μέρες του παραπονούμενος για τη τύχη του ή για την ασταμάτητη βροχή.

Αργοπεθαίνει

όποιος εγκαταλείπει μια ιδέα του πριν την αρχίσει,
όποιος δεν ρωτά για πράγματα που δεν γνωρίζει.

Αποφεύγουμε τον θάνατο σε μικρές δόσεις,
όταν θυμόμαστε πάντοτε ότι για να είσαι ζωντανός
χρειάζεται μια προσπάθεια πολύ μεγαλύτερη
από το απλό γεγονός της αναπνοής.

Μόνο η ένθερμη υπομονή θα οδηγήσει στην επίτευξη μιας λαμπρής ευτυχίας.

² Πιστεύω ότι κάθε άνθρωπος και ιδιαίτερα ο εκπαιδευτικός οφείλει να ζει με ένταση την κάθε στιγμή, να αγωνίζεται και να εργάζεται με πάθος. Για να μπορεί να κοιτά τους μαθητές του στα μάτια, ... πρέπει να αντιστέκεται στις δυσκολίες, να γκρεμίζει τα τείχη που υψώνονται ολόγυρά του... και να ανοίγει νέους ορίζοντες.

Βιβλιογραφία

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

1. Άλκηστις, *H δραματική τέχνη στην εκπαίδευση*, Ελληνικά Γράμματα 2000, ISBN 960-344-693-9
2. Άλκηστις, *H Δραματοποίηση για παιδιά*, εκδ. "Άλκηστις", ΑΘΗΝΑ, 1983.
3. Ardouin, I. (2000). *H Καλλιτεχνική Αγωγή στο Σχολείο* (μετ. Μ. Καρρά). Αθήνα: Νεφέλη
4. Βασάλα, Π. & Φλογαϊτη, Ε. (2002). Ο καταιγισμός ιδεών ως διδακτική τεχνική για την προσέγγιση περιβαλλοντικών ζητημάτων. Πρακτικά 1ου περιβαλλοντικού συνεδρίου Μακεδονίας, σελ. 444-450.
5. Βασιλείου Γ. (1987), Ο Άνθρωπος ως Σύστημα. Στο: Τσιάντης Μ, Μανωλόπουλος Σ (Επιμ). Σύγχρονα Θέματα Παιδοψυχιατρικής, Τόμος Α', Καστανιώτης, Αθήνα,
6. Ζαραμπούκα, Σ. (προσαρμογή) (2006) *Όρνιθες του Αριστοφάνη*. Αθήνα: εκδ. Κέδρος.
7. Κόκκος, και συνεργάτες (2011). Εκπαίδευση μέσα από τις τέχνες. Μεταίχμιο. Αθήνα
8. Cowley, S. (2007). *Μαθαίνοντας τα ζιζάνια της τάξης πώς να φέρονται*. Αθήνα: εκδ. Θυμάρι.
9. τ.χ.6 Καλοκαίρι – Θάλασσα. Αθήνα: εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
10. Μέγα, Γ. (2002). Οι τέχνες ως μέσο αποτελεσματικής μάθησης: το παράδειγμα του Γλωσσικού Μαθήματος. Διδακτορική Διατριβή Τμήμα Επιστημών της Αγωγής Πανεπιστήμιο Κρήτης.
11. Ναούμ, Ε.- Παπαμιχαήλ, Γ. (2007). *Θεματικές προσεγγίσεις. Σχέδια εργασίας για το Νηπιαγωγείο*.
12. Norris, J. (2003). *Φάκελοι μυθολογίας*. Ηλιόπουλος, Β. Νίκα Β. (μτφ) Αθήνα: εκδ. Πατάκη.
13. Παΐζης, Ν./Θεοδωρίδης, Μ. (1995/2000). *Πρόγραμμα «Μελίνα: Εκπαίδευση και Πολιτισμός»*. ΑΘΗΝΑ: ΥΠΕΠΘ-ΥΠΠΟ
14. Παπαδημητρίου, Β. (1998). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Σχολείο*. Αθήνα: Τυπωθήτω
15. Σιγανού, Α. (2004). *Παραμύθια από τη θάλασσα*. Αθήνα: εκδ. Ελληνικά Γράμματα.
16. Τοδούλου-Πολέμη Μ., (2010), Η Συστημική Προσέγγιση-Κλειδί για ένα Νέο Εκπαιδευτικό Σχεδιασμό. Μετάλογος. Τεύχος 18, ΔΕΚ.
17. Τοδούλου-Πολέμη Μ., "Ομαδικό Παιχνίδι σε Τρεις Γενιές" στο: Κουρουζίδης, Σ, Πολέμη-Τοδούλου Μ., Κοσμίδης, Π. (επιμ). Ομαδικά Παιδικά Παιχνίδια. Υπ. Ε. Π. Θ.- Ευώνυμος Οικολογική Βιβλιοθήκη. Αθήνα. 2000
18. Χατζηδήμου, Δ. & Ταρατόρη, Ε. (2001). «Η μέθοδος project στο σχολείο». Στο: Πυργιωτάκης, Ι.Ε. (επιμ.), Ολοήμερο Σχολείο. Λειτουργία και Προοπτικές. Αθήνα: ΟΕΔΒ, 115-130.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. Citton, Yves, Introduction in *Lire, interpréter, actualiser. Pourquoi les études littéraires?*, éd. Amsterdam, Paris 2007.
2. Siegel J.D., (1999), *The Developing Mind. How Relationships and the Brain interact to shape who we are*. The Guilford Press. New York.
3. Siegel J.D., (2007), *The Mindful Brain. Reflection and Attunement in the Cultivation of Well-Being*. Norton New York.
4. Siegel J.D., (2010), *The Complexity Choir. The eight domains of self-integration*. Psychotherapy Networker. January/Februaty.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

1. εκπαιδευτική πύλη <http://www.e-yliko.gr>
2. <http://greekschoollibs.blogspot.com/p/blog-page.html>